

Predmet: Lovas (Ljuban Devetak i dr.)

Broj predmeta: K. Po2 br. 22/10

Glavni pretres 16.11.2011.

Izveštaj : Nataša Kandić i Marina Kljaić, punomoćnici oštećenih

Nastavak ispitivanja veštaka vojne struke Boška Antića

Navod iz naredbe za napad na Lovas *pomoćnim snagama izvršiti čišćenje sela od stanovništva koje je neprijateljski nastrojeno* protivan je članu 13. dopunskog protokola uz IV ženevsku konvenciju. Zbog toga je svaki komandir ili učesnik imao ovlašćenje da odbije njeno izvršenje. Naredba komandanta 2. pgmbg Dušana Lončara se dostavlja svim potčinjenim jedinicama koje učestvuju u izvršenju zadatka i arhivi. Komandant sela nije vojna funkcija i on nema nikakvih ovlašćenja prema oružanim sastavima. U dokumentaciji se ne navodi podatak da je u Lovasu bila uspostavljena civilna vlast. Pionirsko odeljenje koje je postavljalo minsko polje u Lovasu u vreme kada su već tu jedinice 2. brigade nije moglo to izvršiti bez ičijeg znanja. Dužni su bili da obaveste centralnog komandanta u selu, a ukoliko ga nema, onda sve sastave pojedinačno.

Pitanja punomoćnika oštećenih

Naređenje za napad komandanta 2. brigade sadrži niz nedostataka. Komandant je znao i morao da zna kako naređenje mora da izgleda, jer je to tačno propisano dokumentom. Morao je da prati realizaciju izvršenja svog naređenja. U dokumentaciji nije našao nikakav trag koji bi ukazivao da je to učinjeno. Bio je u obavezi da zabeleži stradanje civila prilikom napada. Svaki pripadnik vojske, kada vidi da se zlostavljaju civili, dužan je da o tome obavesti svog pretpostavljenog, višu komandu i organe bezbednosti. Nije uobičajeno ponašanje vojske da se prilikom sahrana civila zabranjuje porodicama da prisustvuju sahrani, i tako nije trebalo raditi.

Pitanja ostalih branilaca

JNA nije formirala zatvore, niti postoje podaci da su u Lovasu postojali zatvori. Minsko polje na kojem su stradali civili postavljeno je 13.10.1991. godine. Polaganje mina izvršio je inženjerijski bataljon 2. gardijske brigade, o čemu postoji zapisnik. Zaposedanje Lovasa imalo je značaja za vukovarsku operaciju, jer se Lovas nalazio na pravcu kretanja snaga prema Vukovaru. Artiljerijska vatra po naseljenom mestu otvara se samo u slučaju kada u naseljenom mestu postoje utvrđene tačke. Vojna policija nije imala pritvorsku jedinicu u Lovasu - nju je u Tovarniku imala brigada, a u Šidu je divizija imala sabirni centar. U sabirne centre upućivala je vojna policija u ime komande 2. brigade, na osnovu odluke organa bezbednosti. Optuženom Darku Periću, kao komandantu protivdiverzantskog odreda TO Valjevo, nadređeni starešina je komandant 2. brigade Dušan Lončar, jer je protivdiverzantski odred TO Valjevo njemu prepočinjen. Odluku o pretresu terena mogao je doneti samo jedan čovek, nije mogla biti doneta kolektivno. Postupak prilikom odbijanja naređenja morali su da znaju optuženi Vlajković i Perić, mada u dokumentaciji nigde nema podatka da je bilo ko odbio naređenje. Za formiranje jedinice koja vrši pretres terena, a nema vojne policije, mora postojati pismena naredba. Takva jedinica morala je imati jedinstvenu komandu. U operativnom dnevniku 2. brigade nema podataka o važnim događajima - vođen je nemarno, nedostaju gotovo svi važni dokumenti.

Pitanja optuženih

Dobrovoljce su primale jedinice JNA, kao i jedinice TO. JNA je davala oružje Teritorijalnoj odbrani na području Hrvatske. U operativnom dnevniku 2. brigade nema podataka da je protivdiverzantska četa ušla u Lovas 17.10.1991. godine, niti u dokumentaciji postoji naređenje za dolazak te čete u Lovas. U periodu od 10. do 14.10.1991. godine, pa i kasnije, obavezu obaveštavanja komande 2. brigade o eventualnim problemima u Lovasu imao je najstariji po činu. Ujedno je najstariji po činu izdavao i naređenja.

Fond za humanitarno pravo